

Roma Ishyiraho Ibyerekwa — Umubare Cumi na Karindwi

Ishungurwa rya Nyuma ry'Abantu 144,000: Ikigeragezo cy'Ubuhanuzi cy'Ishusho y'Inyamaswa

Jeff Pippenger
2024-09-24

Abahamagawe kuba mu bihumbi ijana na mirongo ine na bine ubu bari mu gikorwa cyabo cya nyuma cyo kuyungururwa, kandi icyo gikorwa ni igikorwa cyo kugeragezwa gishingiye ku kubumbwa kw'igishushanyo cy'inyamaswa. Igikorwa cyo kugeragezwa gitangirira mu nzu y'Imana, kuko urubanza iteka ritangirira mu nzu y'Imana, hanyuma nyuma yaho n'undi mukumbi w'Imana ugahura n'icyo gikorwa nyir'izina cyo kugeragezwa. Ahari ikiranga cy'ubuhanuzi gifite ubusobanuro bukomeye kurusha ibindi kandi cy'ingenzi cyane mu kubumbwa kw'igishushanyo cy'inyamaswa, ni uko kiba incuro ebyiri: ubwa mbere muri Leta Zunze Ubumwe z'Amerika, hanyuma mu bindi bice byose by'isi. Mu buryo bw'ubuhanuzi, ibi bisobanura ko igishushanyo cy'inyamaswa kiri mu isi ari cyo kigaragaza cya nyuma cy'igishushanyo cy'inyamaswa, bityo rero ko ikigereranyo icyo ari cyo cyose cy'igishushanyo cy'inyamaswa cyabayeho mbere y'igishushanyo cy'inyamaswa kiri mu isi, cyari igicucu gusa cyagereranyaga ikintu nyirizina.

Urubanza rwatangiriye ku nzu y'Imana ku wa 11 Nzeri 2001. Iryo taliki ryari ryaragereranyijwe n'itariki ya 11 Kanama 1840, igihe marayika wo mu Byahishuwe igice cya cumi yamanukaga afite agatabo gafunguye mu kuboko kwe. Igihe marayika wo mu gice cya cumi yamanukaga, yatangaje ko urubanza rwa Porotesitantisimu rwari rutangiye icyo gihe. Uwo Imana icira urubanza wese ibanza kumuburira, kandi kwemezwa kw'uburyo Miller yakoresheye mu kugena ibihe, byongereye uburemere ku mibare ye yerekeye urubanza rw'Ukuza kwa Kabiri. Ikigeragezo cy'Abaporotesitanti cyari cyaratangiye guhera ku wa 11 Kanama 1840, kandi mu 1844 Abaporotesitanti bari bamaze guhinduka abakobwa ba Roma. Igihe cyo kuva mu 1840 kugeza mu 1844 kigereranyo igihe cyo kuva ku wa 11 Nzeri 2001 kugeza ku itegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba.

Ibyo bihe bibiri na byo byagereranyijwe uhereye ku mubatizo wa Yesu, igihe Mwuka Wera yamanukaga, kugeza ku musaraba. Ibyo bihe bitatu byose byashushanyijwe n'imyaka ijana na makumyabiri yahawe isi y'imbere y'umwuzure, iganisha ku mwuzure. Buri gihe habaho ubutumwa bwo kuburira bugaragaza urubanza rw'iyi mateka yihariye. Hari amateka yera na yo avugana n'iki gihe cyihariye cyo mu minsi ya nyuma.

Nowa yamamaje imyaka ijana na makumyabiri, hanyuma urubanza rw'umwuzure ruraza. Kristo yamamaje iminsi igihumbi na magana abiri na mirongo itandatu, hanyuma haza urubanza rw'umusaraba. Ubutumwa bw'imbuza bwa Yohana Umubatiza bwahawe imbaraga mu mubatizo wa Kristo, maze Yesu ajyanwa mu butayu kumarayo iminsi mirongo ine. Iyo minsi mirongo ine, hamwe n'ibigeragezo bitatu byakurikiyeho ku mpera y'iyi minsi mirongo ine, bitwigisha ko iyo

ubutumwa bumaze guhabwa imbaraga, nk'uko bigaragazwa no kumanuka kw'ikimenyetso cyera, nk'Umwuka Wera mu mubatizo We, no kumanuka kw'abamarayika bombi bo mu Byahishuwe igice cya cumi n'icya cumi n'umunani, igikorwa cy'igeragezwa kiba kiriho. Iyo ikimenyetso mvajuru kije hasi, ubutumwa bw'urubanza bubwirizwa abari icyo gihe bagezweho n'urubanza bugahabwa imbaraga, kandi umutwe wihariye urimo gucirwa urubanza ukaba uri mu gihe cyihariye kirangirana gusa no kurangira kw'igihe cyabo cy'imbabazi.

Umurongo wa Yesu ugaragaza ibihe bibiri byo guhamya. Icyamba mbere cyari uguhamya kwe bwite mu minsi igihumbi na magana abiri na mirongo itandatu, hanyuma uguhamya kwe mu maso y'abigishwa be indi minsi igihumbi na magana abiri na mirongo itandatu kugeza ubwo Sitefano yaterwaga amabuye.

“Nuko marayika aravugaga ati: ‘Kandi azasezerana isezzerano n’abenshi mu cyumweru kimwe [imyaka irindwi].’ Mu gihe cy’imyaka irindwi nyuma y’uko Umukiza atangiye umurimo We, ubutumwa bwiza bwagombaga kubwirizwa cyane cyane Abayuda; imyaka itatu n’igice bukabwirizwa na Kristo ubwe; hanyuma bukabwirizwa n’intumwa. ‘Kandi mu gice cy’icyumweru azahagarika igitambo n’ituro.’ Daniyeli 9:27. Mu mpeshyi yo mu mwaka wa 31 nyuma ya Kristo, Kristo, ari We gitambo nyakuri, yatangiye i Kaluvariyo. Nuko umwenda w’urusengeru ucikamo kabiri, bigaragaza ko ukwera n’ubusobanuro bw’umurimo w’ibitambo byari bivuyeho. Igihe cyari kigeze ngo igitambo n’ituro byo ku isi bihagarare.”

“Icyumweru kimwe—ni ukuvugaga imyaka irindwi—cyarangiye mu mwaka wa 34 nyuma ya Kristo. Hanyuma, binyuze mu guterwa amabuye kwa Sitefano, Abayahudi bashyizeho ikimenyetso cya nyuma ku kwanga kwabo ubutumwa bwiza; abigishwa bari baratanyijwe n’itotezwa “bagendaga hose babwiriza ijambo” (Ibyakozwe n’Intumwa 8:4); kandi bidatinze nyuma yaho, Sawuli, wa mutotezi, yarahindutse, aba Pawulo, intumwa yoherejwe ku Banyamahanga.” *The Desire of Ages*, 233.

Umurongo wa Nowa, Kristo, aba-Millerite n’abihumbi ijana na mirongo ine na bine, byose bitanga ubuhamya bw’igihe ubwo itsinda runaka ry’abantu rigamijwe rigeragezwa n’ubutumwa bw’umuburo. Guhabwa imbaraga kw’ubwo butumwa kugaragaza intangiriro y’igihe cy’igeragezwa, ari na cyo na none kirangirana no kurangira kw’igihe cy’imbabazi z’iryo tsinda rigamijwe. Mu murongo w’ubuhanuzi wa Yesu hagaragaramo ibihe bibiri byo gutanga ubuhamya. Ibyo bihe bibiri byo gutanga ubuhamya bishushanya ubutumwa bubiri bw’umuburo bugereranywa n’umumarayika wamanutse ku wa 11 Nzeri 2001 asohozwa Ibyahishuwe 18:1–3, hanyuma agakurikirwa n’ijwi rya kabiri ryo mu murongo wa kane no gukomeza kwo mu gice cya cumi n’umunani.

“Nuko rero, mu murimo wa nyuma wo kuburira isi, amatorero ahabwa ubutumwa bubiri butandukanye. Ubutumwa bw’umumarayika wa kabiri ni ubu: ‘Babuloni iraguye, iraguye, wa murwa mukuru, kuko yahaye amahanga yose kunywa ku nzoga y’uburakari bw’ubusambanyi bwayo.’ Kandi mu ijwi riranga ry’ubutumwa bw’umumarayika wa gatatu humvikana ijwi rivuye mu ijuru rivugaga riti: ‘Nimusohoke muri yo, bantu banjye.’” *Review and Herald*, December 6, 1892.

Igihe cya mbere ni urubanza rutangirira ku nzu y’Imana, hanyuma ku itegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba, igihe cya kabiri cy’urubanza kigatangirana n’umuburo wo gusohoka i Babuloni. Umurongo wa Kristo uhereye ku mubatizo We ukageza ku musaraba ugereranya igihe gitangirira ku wa 11 Nzeri 2001 kikageza ku itegeko ryo ku Cyumweru muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika, kandi igihe gihera ku itegeko ryo ku Cyumweru muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika kikageza aho buri gihugu gihatiwe kwemera icyumweru nk’Umunsi Mpuzamahanga wo Kuramya ni cyo gihe kirangira igihe igihugu cya nyuma cyane cyose cyemeye kuganduka.

Icyo gihe gitangira n’itegeko ryo ku Cyumweru muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika, kandi kikirangira igihe ishyanga rya nyuma riyobotse ububasha bwa papa. Intangiriro y’igihe cya kabiri iranga iherezo ry’igihe cya mbere, kandi byombi bifite amategeko yo ku Cyumweru yamaze kugaragazwa mbere mu buhamya bwa Roma. Itegeko rya mbere ryo ku Cyumweru, mu mwaka wa 321, ryazanywe n’ubutegetsi bwa Roma ya gipagani. Itegeko ryo ku Cyumweru ryazanywe n’ubutegetsi bw’itorero rya papa rihagarariwe n’umwaka wa 538. Itegeko ryo ku Cyumweru muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika ni 321, kandi itegeko ryo ku Cyumweru rishyirwa ku ishyanga rya nyuma ni 538. Itegeko ryo ku Cyumweru muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika riranga ukuza k’ubutumwa bw’umuburo, maze bukamenyeshwa n’ibendera ryari rigizwe n’abaciwe bo muri Isirayeli.

Iryo kimenyetso cyo mu nzira ni umwaka wa 321, kandi kigaragaza itangiriro ry’igihe cyo kugeragezwa kwa buri shyanga ku kibazo cy’Umunsi w’Ikumweru. Icyo gihe kirangira igihe ishyanga rya nyuma ryunamye imbere ya Roma, kandi icyo gikorwa cyashushanyijwe n’ikimenyetso cyo mu nzira cyo mu mwaka wa 538. Igihe cyo kuva mu 321 kugeza mu 538 cyashushanyijwe n’igihe cyo kuva ku musaraba kugeza ku guterwa amabuye kwa Sitefano. Igihe Sitefano yaterwaga amabuye yabonye Kristo ahagaze mu buturo bwera bwo mu ijuru, bishushanya igihe Mikayeli ahaguruka ku iherezo ry’igihe cyo kugeragezwa kwa muntu.

Itariki 11 Nzeri 2001 ni yo yaranze kuza kw’imbuzi y’imirongo itatu ya mbere y’igice cya cumi n’umunani, kandi byaranzwe n’ubuhanuzi bwatanzwe n’umuhanuzikazi Ellen White, wavuze ko igihe inyubako zikomeye zo mu Mujyi wa New York zizasenywa no gukozwaho n’Imana, iyo mirongo uko ari itatu izaba isohoye. Kandi byarananzwe n’Itegeko rya Patriot Act, ryari ikimenyetso ku bashakaga kubona; ko ihame ry’amategeko y’Abongereza rivuga ko umuntu ari umwere kugeza igihe ahamijwe icyaha, ryashyizwe ku ruhande kugira ngo hasimburwe amategeko y’Abaroma, avuga ko umuntu ari umunyacyaha kugeza igihe ahamijwe ko ari umwere.

Itegeko rya Patriot ryanze itangiriro ry’urubanza ku Bwadiiventisti b’Umunsi wa Karindwi bw’i Lawodikiya. Icyo gihe kirangira ku itegeko ryo ku cyumweru muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika. Abo Bwadiiventisti b’Umunsi wa Karindwi b’i Lawodikiya bashoboye kunyura muri icyo gihe cyo gushungurwa, ni bo bazabwiriza ubutumwa bw’umuburo bwo mu murongo wa kane w’igice cya cumi n’umunani, bukarangirana n’ishyanga rya nyuma ryunamira Roma. Icyo gihe gitangirana n’itegeko ryo ku cyumweru muri Leta Zunze Ubumwe za Amerika, kikirangirana n’itegeko rya nyuma ryo ku cyumweru.

Nituramuka nabi tudasobanukiwe ukuri k'uko hari amashusho abiri y'inyamaswa yemezwa n'abahamya barenze babiri, tuzasobanukirwa nabi umurimo ugereranywa n'imirongo itatu ibanza yo mu Byahishuwe igice cya cumi n'umunani watangiye mu mwaka wa 2001, ndetse n'umurimo utangirira ku murongo wa kane w'icyo gice cya cumi n'umunani.

Iyo dukoresheje ukugaragaza kutaziguye kwa Mushiki wa White kw'uko marayika wo mu Iyahishuwe igice cya cumi n'umunani yamanutse mu mwaka wa 1888, kandi tukifashisha uburyo yashyize uwo marayika nyine mu gihe kizaza, dusanga 1888 ishushanya 2001. Marayika wo mu Iyahishuwe, umurikisha isi icyubahiro Cyé, yamanukiye mu nama za Minneapolis mu 1888, kandi yongeye kubikora igihe inyubako ndende z'Umujyi wa New York zasenyukaga.

Igihe cy'ubutuzi bwa Kristo kugeza ku musaraba, n'igihe cyo kuva ku wa 11 Kanama 1840 kugeza ku wa 22 Ukwakira 1844, ndetse n'igihe cy'inyaka ijana na makumyabiri ya Nowa, bitanga abagabo batatu bo guhamya igihe cy'urubanza. Umwaka wa 1888 utanga igihamya cy'ukwigaragaza kwo kwigomeka kwanditswe mu nama zabereye i Minneapolis, kandi Nowa agaragaza gukurwaho kwa Mwuka Wera ku bantu banze ubutumwa. Ukwigomeka kw'ababayeho mbere y'umwuzure, kimwe n'ukwigomeka kw'abayobozi b'itorero mu wa 1888, byombi bihura n'amateka ya Kora, Datani na Abiramu mu mateka ya Mose, ayo marayika yabwiye Mushiki wa White ko yasubirwaga i Minneapolis.

Kuva ku Itegeko Patriot Act kugeza ku itegeko ryo ku cyumweru muri Leta Zunze Ubumwe z'Amerika hagereranywa igihe cyo kugeragezwa kw'Abadiventisiti b'Umunsi wa Karindwi b'i Lawodikiya. Ubugome bwo kwigomeka ku butumwa bw'imbuti butangaza urubanza rwabo bugaragaza kuvanwaho kwa Mwuka Wera, bityo hakabaho no gusukwa kw'ubuyobe bukomeye ku banyabyaha b'abapfapfa, ari bo bakobwa cumi bo muri urwo ruhererekane rw'amateka. Icyibandwaho muri uko kwigomeka ni intumwa yatoranyijwe, nk'uko igereranywa na Nowa, Mose, Abakuru Jones na Waggoner, kandi by'umwihariko Mushiki wa White. Ukwigomeka ku butumwa bw'imbuti no ku ntumwa yo muri ayo mateka gushingiye ku "mavuta" yo mu mateka y'umugani w'abakobwa cumi.

Abageza ubutumwa bw'umuburo babikora kuko bafite "amavuta," na yo akaba ari ubutumwa bw'umuburo. Bityo rero, itandukaniro riri hagati y'ayo matsinda yombi rituruka ku mikoreshereze nyayo y'amategeko yo gusobanura ubuhanuzi yemejwe n'abari mu rugendo rw'umumalayika wa mbere n'uwa kabiri, ahagarariwe nk'amategeko ya Miller yo gusobanura, ndetse no ku mategeko yo gusobanura ubuhanuzi yemejwe n'urugendo rw'umumalayika wa gatatu.

Bityo, ikigeragezo kigereranywa no "kuremwa kw'ishusho y'inyamaswa" kigomba kuba ari ikigeragezo gifitanye isano n'uburyo ishusho y'inyamaswa iremwa mu ijambo ry'ubuhanuzi ry'Imana.

Uhereye ku Itegeko rya Patriot mu 2001, ryagereranyijwe n'Itegeko rya Blair mu 1888, na ryo rikagereranywa n'Itangazo ry'Ubwigenge mu 1776, na ryo rikagereranywa n'umubatuzi wa Kristo, uwo mubatuzi ukagereranywa tariki ya 11 Kanama 1840, byose bishyigikira ukuri k'uko inzira y'ikigeragezo cy'urubanza itangizwa n'ubutumwa bw'umuburo bufite imbaraga, bugomba kubanza kwakirwa mu kuboko kw'umumarayika, hanyuma bukaribwa.

Inyigisho y'ubuhanuzi ivuga ko Leta Zunze Ubumwe z'Amerika ari "abasahuzi b'ubwoko bwawe" ivanga ingingo nyinshi mu mitekerereze yayo, kandi izo ngingo kenshi ni zo nyandiko z'ibihamya zinyuranye kandi zitaziguye cyane mu gushyiraho ibice by'ishingwa ry'ishusho ya ya nyamaswa. Uburyo bwo kugaragaza ko iri geragezwa rifite kamere y'ubuhanuzi ni ugukoresha amategeko shingiro y'ubuhanuzi kugira ngo hagaragazwe ukuri kumvikana gusa iyo wemeye ko Roma ari yo kimenyetso gihagarariwe n'abasahuzi b'ubwoko bwawe.

Iki kigereranyo gikomotse ku mirongo itanu y'amateka yo mu Badiventisimu, aho habayeho impaka ku byerekeye Roma nk'ikimenyetso. Ubu turi mu ya nyuma, ari wo wa gatandatu, muri ayo mateka yaranzwemo impaka, kandi impaka z'ubu ni zo zisa rwose n'impaka zagaragajwe ku mbonerahamwe ya 1843.

Birorohye kubona uku kuri iyo ukoresheje neza amategeko y'ubuhanuzi. Itegeko ry'ubuhanuzi rigomba gukoreshwa ni uko ibimenyetso bigira ibisobanuro birenze kimwe, kandi igisobanuro bikoreshwa mu gice runaka kigomba kugenwa n'icyo gice ubwacyo. Umwami w'Abasiriya, Antiochus III Magnus, yasohoje intambara ivugwa mu murongo wa cumi w'igice cya cumi na rimwe cya Daniyeli, kandi yasohoje intambara ya Raphia mu mirongo ya cumi na rimwe na cumi na kabiri, kandi yasohoje intambara ya Panium mu murongo wa cumi na gatanu. Impaka z'Abamillerite zagaragajwe ku mbonerahamwe ya 1843 zari iz'uko inyigisho y'ibinyoma y'Abaporotesitanti yemezaga ko "abambuzi" ari Antiochus Epiphanes, ari na ko kandi yashyigikiraga ukuri ko "abambuzi" bari ikimenyetso cya Roma.

Imirongo ya cumi kugeza ku ya cumi n'itanu yabanje gusohora mu mateka ya Antiochus III Magnus; bityo iyo mirongo, hamwe no kongera gusubirwamo kwayo mu mateka kwakurikiyeho, bitanga abagabo babiri bo guhamya isohora ry'iyi mirongo mu minsi ya nyuma, kuko abahanuzi bose bavuze mu buryo burushaho kwerekeza ku minsi ya nyuma kuruta ku minsi babayemo.

Hamwe n'iryo tegeko ryamaze gushyirwaho ryerekeye aho ubuhamya bw'umuhanuzi bugomba gukoreshwa, dufite kandi Sister White wanditse mu buryo butaziguye ko "igice kinini cy'amateka yabayeho mu isohozwa ry'ubu buhanuzi [Danieli igice cya cumi na kimwe] kizongera kubaho." Antiochus III Magnus ashushanya Leta Zunze Ubumwe za Amerika nk'ingabo za Roma ya gipapa zikora mu izina ryayo. Abaporotesitanti bavugaga ko abo bajura bari barashushanyije undi Antiochus, mu gihe Abamillerite bo bari bazi ko ari Roma. Ubu noneho uruhande rumwe rugaragaza Leta Zunze Ubumwe za Amerika nk'abo bajura, naho urundi ruhande rugakomeza gukomera ku kuri kw'ishingiro.

Niba ihame igaragaza ko ibimenyetso bifite ibisobanuro birenze kimwe, kandi ko igisobanuro kigomba gushingira ku rwego byakoreshejwemo, noneho kumenya ko Leta Zunze Ubumwe z'Amerika ari bo banyazi, birasa n'uko Abaporotesitanti bamenye ko Antiyokusi ari we munyazi; ariko ubu Antiyokusi ni ikimenyetso cya Leta Zunze Ubumwe z'Amerika mu minsi y'imperuka.

Imvugiro y'iki gice irimo gusubiza mu buryo butaziguye ikibazo cy'ububasha bwishyira hejuru kugira ngo bushyireho iyerekwa; bityo rero, gushyira imbaraga kuri uku kuri, birakwiriye. Birakwiriye hashingiwe ku buhamya bwinshi, kuko indi mirongo y'amateka y'impaka zivuga kuri Roma nk'ikimenyetso, igaragaza uko kuri nyako. Uko kuri ni uku: ko abari ku ruhande rutari rwo

rw'icyo kibazo, buri gihe bashyira Leta Zunze Ubumwe z'Amerika mu mwanya wa Roma. Ariko niba mutemera ko ibimenyetso bifite ibisobanuro birenze kimwe, cyangwa niba mubyemera, ariko mukaba mutaramenyera bihagije ku buryo mwagira ukwizera kuzuye muri iryo tegeko, bizaba hafi kudashoboka ko mukurikira logic ubu igiye gukoreshwa.

Buri butegetsi bwose bufite amahembe abiri bugereranya Leta Zunze Ubumwe za Amerika mu minsi y'imperuka. U Bufaransa ni bwo butegetsi bufite impande ebyiri bugereranywa na Sodomu na Egipta. Islamu na yo ishushanya Leta Zunze Ubumwe za Amerika, kuko Leta Zunze Ubumwe za Amerika ari yo muhanuzi w'ibinyoma mu isano ifitanye n'ubushobozi bwa papa ari bwo Yezebeli. Leta Zunze Ubumwe za Amerika ni Salome uyoborwa na Herodiya. Balamu na we ni ikimenyetso cy'umuhanuzi w'ibinyoma, nubwo inkuru ye irushaho kuba igoye kuruta kuba gusa umuhanuzi w'ibinyoma.

Ubuhanzu bwa Balamu, bwanditswe amaze guha umugisha Isirayeli inshuro eshatu, bufitanye isano n'Ubwisilamu mu buryo bunyuranye. Indogobe ni ikimenyetso cy'Ubwisilamu, kandi ntushobora gukura mu nkuru ya Balamu indogobe yavugaga. Abanyabwenge bavuye iburasirazuba baje kuramya umwana Yesu bayobowe n'ubuhanzu bwa Balamu. Ubwisilamu, mu byago bitatu byo mu Byahishuwe igice cya cyenda, bugereranya umuhanuzi w'ibinyoma Mohammed.

Nimusobanukirwa y'uko ibimenyetso bifite ibisobanuro birenze kimwe, nta gushidikanya ko muzanasobanukirwa y'uko ukuri kw'ibinyoma ari ingenzi cyane ku buryo guhagararirwa n'ubwoko butandukanye bw'ibimenyetso. Ikimenyetso gishyiraho iryo yerekwa ni ikimenyetso cya Roma, bityo bikaba bigaragara neza ko Roma yari kuba ingingo nyamukuru mu buhanuzi bwa Bibiliya bwose. Kimwe mu bimenyetso bya kera, bizwi kandi byemejwe neza, bya Roma ni umwami w'amajyaruguru uvugwa muri Daniyeli igice cya cumi na kimwe. Uwo mwami w'amajyaruguru ugera ku iherezo rye nta n'umwe umufashije ni ubutware bwa gipapa, itorerero ry'Abaroma, papa wa Roma, wa muntu w'icyaha.

Mu mpaka wa Uriah Smith, byavuzwe ko umwami w'uburaruko uvugwa mu murongo wa mirongo itatu n'itandatu yari Ubufaransa, kandi ko umwami w'uburaruko uvugwa mu murongo wa mirongo ine yari Turukiya. Ubufaransa na Turukiya byombi ni ibimenyetso bya Leta Zunze Ubumwe z'Amerika mu yindi miterere, ariko nk'uko byari ku Baporotesitanti, kandi nk'uko bikiri n'uyu muni, mu mpaka za Smith yanze ukuri kw'uko umwami w'uburaruko ari ikimenyetso cya Roma ya Kijyambere, maze avuga ko ikimenyetso cya Roma cyagereranywaga n'ikimenyetso cya Leta Zunze Ubumwe z'Amerika mu gihugu cy'Ubufaransa, kandi nanone ko ikimenyetso cya Roma cyari ikimenyetso cya Leta Zunze Ubumwe z'Amerika nk'uko cyagereranywaga mu gihugu cya Turukiya.

Imiterere ubu ikubiyemo imirongo itatu: amateka y'Abamilerite, amateka ya Uriah Smith, n'ibihe by'aha n'ubu. Muri buri rugero muri izo, habamo impaka ku kimenyetso cya Roma, gishyirwa mu buryo butari bwo bitewe no kwibeshya gufata Roma nk'ikimenyetso cya Leta Zunze Ubumwe z'Amerika.

Umurongo w'impaka zerekeye "igitambo cya buri muni" mu gitabo cya Daniyeli ushyigikira iyo ngingo nyine yo kurwanya ukuri ku byerekeye ikimenyetso cya Roma, nubwo muri aya mateka

harimo utunenge tw'ingenzi tugomba kwitabwaho.

Imitekerereze y'icyitegererezo cy'ubuhanuzi cya Uriah Smith yayoboye abayoboke be gukoresha nabi icyorezo cya gatandatu cyo mu gice cya cumi na gatandatu cy'Ibyahishuwe. Ikibazo cy'ingenzi mu buryo Smith yakoresheje igice cya cumi na gatandatu, usibye kugerageza kwe gushyira byose mu buryo bw'inyuguti, mu gihe ibintu byose byagombaga gushyirwa mu buryo bw'umwuka, ni ukudashobora kwe kubona imiterere yihariye y'ubumwe bw'impande eshatu bw'ikiyoka, inyamaswa n'umuhanuzi w'ibinyoma. Mu gusimbuza ibisobanuro nyakuri by'ibimenyetso ibisobanuro bikomoka ku mwihariko wo gusobanura kwe bwite, imitekerereze ya Smith ikuraho ubushobozi bwo kumenya uburyo ubwo bumwe bw'impande eshatu bushyirwaho, kandi uburyo bushyirwaho ni bwo "igeragezwa rikomeye ku bwoko bw'Imana rizagenwaho akakiza kabo k'iteka ryose."

Gukoresha nabi ibimenyetso bya Roma ni umugambi wa Satani wo kubuza ubwoko bw'Imana bwo mu minsi y'imperuka kubona atari Roma ya none gusa, ahubwo n'uburyo Roma ya none yubatswe. Gukenera kumenya ibimenyetso by'ubuhanuzi bifitanye isano no kwihuza k'Umuryango w'Abibumbye, ububasha bwa papacy n'Amerika bikubiyemo ingaruka z'iteka ryose.

Mu gitabo cya Daniyeli harimo ikigeragezo cyihariye gishimangira akamaro ko kumenya isano iri hagati y'izo mbaraga eshatu, kandi mu gitabo cy'Ibyahishuwe harimo ikindi kigeragezo cyihariye gishimangira izo ngingo nyine. "Igitambo gihoraho" mu gitabo cya Daniyeli William Miller yacyumvaga ko ari Roma ya gipagani ubwo yigaga 2 Abatesalonike. Miller yamenye, abikuye ku busobanuro bw'isano y'ubuhanuzi iri hagati ya Roma ya gipagani na Roma ya gipapa muri 2 Abatesalonike, ko ijamba "igitambo gihoraho" ryari ikimenyetso cya Roma ya gipagani, bityo "ikizira giteza kurimbuka" kikaba ari Roma ya gipapa.

Icyo dushimangira ariko ni uko mu rwa Kabiri rw'Abatesalonike, isano iri hagati ya Roma ya gipagani na Roma ya gipapa ishyingirwa mu rwego rwigisha ko, igihe kandi niba udasobanukiwe isano y'izo mbaraga zombi, wakira ubushukanyi bukomeye, maze ukazimira iteka ryose.

Iyi ni yo miburo imwe y'icyago cya gatandatu, aho atari ikiyoka gusa, cyari Roma ya gipagani mu rwa Kabiri rw'Abatesalonike, n'inyamaswa, yari wa "muntu w'icyaha" muri uwo murongo, ahubwo no mu gice cya cumi na gatandatu hakabamo n'umuhanuzi w'ibinyoma. Uwo murongo ushimangira akamaro ko kumenya isano iri hagati y'ububasha bugize ubumwe bw'impande eshatu bwa Roma y'iki gihe, ari yo na Babuloni y'iki gihe.

Impaka ikomeje ku byerekeye "ibya buri muni" ivuga kuri ya mpaka nyine yo mu minsi y'imperuka, ariko yagura irangamimerere ry'iyi mpaka yongeraho akamaro ko gusobanukirwa isano iri hagati y'ubutware butatu bugize Roma y'iki gihe. Kwanga kubona uku kuri ni ukwihamagarira rwose igishuko gikomeye nk'ingororano yawe.

Mu mpaka w'iki gihe, abashyira Leta Zunze Ubumwe z'Amerika mu rwego rw'abambuzi basa n'abadashobora no kwemera gusobanukirwa impamvu byaba bifite akamaro ko Leta Zunze Ubumwe z'Amerika zigireranywa kenshi nk'iziri muni y'ubutegetsi bwa gipapa aho kuba zo

ubwazo ari bwo butegezi bwa gipapa. Ubwenge busanzwe bw'ibanze bumenya ko ububasha bugenzura uwo mubano muri politiki, mu mateka, mu rushako no mu buhanuzi bwa Bibiliya ari bwo bufatwa nk'umutwe, kandi umutwe ni wo wihimbariza kwishyira hejuru kugira ngo ushyireho iyerekwa hanyuma ukagwa.

Imitekerereze igaragaza Leta Zunze Ubumwe za Amerika nk'abambuzi, ntishobora gushyira mu bikorwa amateka yagaragajwe, maze nyuma agasohora, kuva mu wa 321 kugeza mu wa 538. Ikimenyetso cya Leta Zunze Ubumwe za Amerika kigomba kubanza kugwa kure mbere y'uko "umuntu w'icyaha" ahishurwa. "Umuntu w'icyaha" yongeye guhishurwa mu minsi y'imperuka, kandi mbere y'uko ahishurwa, Leta Zunze Ubumwe za Amerika zigomba kubanza kugwa kure.

Itegeko ryo ku Cyumweru muri Leta Zunze Ubumwe z'Amerika ntirigaragaza ko Leta Zunze Ubumwe z'Amerika ari Roma ya none; ahubwo rigaragaza ko ugusenyuka kwayo nk'ihugu kwamaze kugera, kandi ko Leta Zunze Ubumwe z'Amerika yamaze gutandukanywa burundu no gukiranuka. Roma ya none ihishurwa igihe Leta Zunze Ubumwe z'Amerika iguye ku itegeko ryo ku Cyumweru ni ubutware bwa papa, bwo muri ako kanya kandi aho ngaho buba bumaze kunesha umufatanyabikorwa wabwo, umuhanuzi w'ibinyoma.

"Igikomeza" mu gitabo cya Daniyeli n'isano gifitanye n'ubutumwa bwa William Miller, ndetse n'akamaro k'uko imyumvire ya Miller yakomotse mu gice cya kabiri cy'Abatesalonike ba Kabiri, n'umuburo wo kurinda imyambaro yawe mu cyorezo cya gatandatu, byose bigaragaza ingingo zo muri ayo makimbirane zireba ibibazo by'iki gihe.

Umuburo wo muri 2 Abatesalonike igice cya kabiri werekeye iminsi y'imperuka werekeza ku itsinda rigaragaza ko Leta Zunze Ubumwe z'Amerika ari ikimenyetso, ariko rikanga kuyoborwa n'umucyo ugaragaza isano Leta Zunze Ubumwe z'Amerika zifitanye na Roma ya papa. Mu gukora batyo bazabona isano itari iya Roma ya papa na Leta Zunze Ubumwe z'Amerika gusa, ahubwo n'iy'Umuryango w'Abibumbye, ubwo butegezi bw'ikiyoka bwo mu Ibyahishuwe igice cya cumi na gatandatu.

Nk'uko byari bimeze kuri Uriah Smith, A.G. Daniells na W.W. Prescott, abo Mushiki waacu White yagaragaje ko badashobora gutekereza bava ku mpamvu bajya ku ngaruka, ni ko bimeze no ku banze kuyoborwa n'icyerekezo cy'ijambo ry'ubuhanuzi ry'Imana mu gusobanura isano iri hagati y'izi mbaraga eshatu mu minsi y'imperuka.

Nk'uko amakimbirane ya mbere, aya none, n'aya Uriah Smith, ni ko n'impaka zerekeye isano iri hagati y'ububasha butatu nk'uko bugaragazwa mu 2 Abatesalonike no mu cyorezo cya gatandatu zigaragaza ubusobanuro bwihariye bwerekeza kuri Leta Zunze Ubumwe za Amerika, ariko bukanga kubona ibimenyetso bimwe na bimwe biranga ubuhanuzi bwazo byashyira ahagaragara imyumvire yabo y'ibinyoma, kandi wenda bikabageza ku mucyo.

Nyuma y'itariki ya 11 Nzeri 2001, havutse impaka ku byerekeye za nsengero enye zivugwa muri Yoweli. Ukuri ni uko izo nsengero zagereranyaga gusubira inyuma mu by'umwuka buhoro buhoro kw'itorero ry'Abadiventisiti b'Umunsi wa Karindwi ry'i Lawodikiya, binyuze mu kwinjizamo tewolojiya Gatolika n'iya Giporotesitanti cy'ubuhakanyi. Nanone, ishyirwa mu bikorwa ry'ukuri

ry'izo nsengeru enye ni Roma, ariko ubusobanuro bwihariye bwavuze ko ari Isilamu, ikaba ikimenyetso cy'umuhanuzi w'ibinyoma, bityo ikaba n'ikimenyetso cya Leta Zunze Ubumwe z'Amerika. Umurongo ku murongo, impaka zo mu mateka y'Abadiventisiti tumaze kuvugaho zose zivuga ukuri kumwe.

Uruhande rutari rwo, hashingiwe ku batangabuhamya bane, rugaragaza ko abambuzi ari Leta Zunze Ubumwe za Amerika, kandi hashingiwe ku batangabuhamya babiri, imyumvire y'uruhande rutari rwo ku byerekeye Leta Zunze Ubumwe za Amerika nk'ikimenyetso ni iy'amakosa. Abatoranyirizwa b'Imana bo mu minsi ya nyuma bagenewe kuzaba mu bihumbi ijana na mirongo ine na bine ubu bari mu kigeragezo cy'ubuhanuzi. Si ikigeragezo gisohozwa no gutora gusa uruhande rumwe cyangwa urundi. Ni ikigeragezo gishobora kunyurwamo neza by'ukuri gusa igihe amategeko y'ubuhanuzi akoreshejwe mu buryo nyabwo. Kugira ngo Intare yo mu muryango wa Yuda ikangure ubwoko bwayo bwo mu minsi ya nyuma ku kuri kw'uko butiga mu buryo bwimbitse bihagije, yemeye ko ubuyobe bwinjizwa.

Ukuba muri uyu mug movement habutse inyigisho y'ubuyobe, ibyo bigaragaza ko ubushobozi bwacu bwite ku byerekeye amahame yo gusobanura ubuhanuzi bufite intege nke kurusha uko bwagombye kuba. Roma ni yo ishyiraho iyerekwa, kandi iyerekwa ry'iminsi y'imperuka ni ukuzamuka kwa nyuma no kugwa k'umwami wo mu majyaruguru. Uwo "mwami" kandi ni na wa "muntu w'icyaha," kandi "umuntu w'icyaha" ni "ubwiru bwo gukiranirwa," kandi ni na wa "mugome." Ni we antikristo, agereranywa n'"abambuzi bo mu bwoko bwawe," kandi ni we "mutwe" wa Roma ya Kijyambere.

"Abayobanywa mu gusobanukirwa Ijambo, bakananirwa kubona icyo antikristo asobanura, rwose bazishyira ku ruhande rwa antikristo. Ubu si igihe cyo kwivanga n'isi. Daniyeli ahagaze mu mugabane we no mu mwanya we. Ubuhanuzi bwa Daniyeli n'ubwa Yohana bugomba gusobanurwa. Busobanurana ubwabwo. Buha isi ukuri buri wese akwiriye gusobanukirwa. Ubu buhanuzi bugomba kubera ab'isi ubuhamya. Binyuze mu isohozwa ryabwo muri iyi minsi y'imperuka, buzisobanura ubwabwo." Kress Collection, 105.